Адыгэ макъ

№ 32 (20296)

2013-рэ илъэс

БЭРЭСКЭШХУ

МЭЗАЕМ И 22-рэ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

МЭЗАЕМ И 23-р — ХЭГЪЭГУМ ИУХЪУМАКIО И МАФ

Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лъытэнытъэ зыфэтшIыхэрэр! ТичIыпIэгъу лъапIэхэр!

МэфэкIышхом — Хэгъэгум иухъумакIо и Мафэ фэшI тыгу къыддеIэу тышъуфэгушIо!

ЗищыIэныгъэ хэгъэгум ифедэхэм афэзыгъэIорышIагъэм, Iашэр зыIыгъэу псэемыблэжьэу хэгъэгур къэзгъэгъунагъэхэм, тикъэралыгъо нахь пытэ хъуным непи фэлажьэхэрэм мыщ фэдэ мафэм ящытхъу тэIо.

Тихэгъэгу и УIэшыгъэ КIуачIэхэм атефэу тарэгушхо. ТидзэкIолIхэм пытагъэу, блэнагъэу ахэлъым, гукIочIэшхоу яIэм хэгъэгур чIыпIэ хьылъэхэм бэрэ ращыжьыгъ. Обществэм сыдигъуи дзэкIолIхэм лъытэныгъэшхо афишIыщтыгъ, къыткIэхъухьэрэ ныбжьыкIэхэм япIун, хэгъэгум шIулъэгъу фыряIэным, фэшъыпкъэнхэм мэхьанэшхо аратыщтыгъ.

Урысыем идзэкIолIхэм ятэхэмрэ ятэжъхэмрэ яхэбзэ анахь дэгъухэр непэ лъагъэкIуатэхэзэ, еIолIэнчъэу якъулыкъу пшъэрылъхэр агъэцакIэ, тиунэхэм рэхьатныгъэрэ мамырныгъэрэ арылъыным фэлажьэх.

ТичIыпIэгъу лъапIэхэр! Адыгеим нэмыц-фашист техакIохэр зырафыжьыгъэхэр илъэс 70-рэ зыщыхъурэ илъэсым мы мэфэкIыр хэтэгъэунэфыкIы. Тиветеран лъапIэхэу псэемыблэжьэу зичIыгу гупсэ къэзыухъумагъэхэм, зилIыхъужъныгъэкIэ, зиIофшIэнкIэ, Родинэм шIулъэгъоу фыряIэмкIэ тищысэтехыпIэхэм лъэшэу тызэрафэразэр ятэIо.

Хэгъэгум иухъумэкIо пстэуми псауныгъэ пытэ, щыIэкIэпсэукIэ дэгъу яIэнэу, мамырэу псэунхэу, шIум щымыкIэнхэу, Адыгэ Республикэми, зэдытие Хэгъэгушхоу Урысые Федерациеми апае Iофэу рахьыжьэрэ пэпчъ гъэхъагъэхэр щашIынхэу тыгу къыддеIэу тафэлъаIо!

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэу ТХЬАКIУЩЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ иIофшIэгъу зэIукIэгъухэр

Адыгеим и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан тыгъуасэ IофшIэгъу зэIукIэгъу заулэ иIагъ.

Республикэм финансхэмкIэ иминистрэу Долэ Долэтбый дыриIэгъэ зэIукIэгъум илъэхъан IофышIэ куп гъэнэфагъэхэм ялэжьапкIэ чэзыу-чэзыоу хэгъэхъогъэным фэгъэхьыгъэ унашъохэу хэгъэгум ипащэхэм ашIыгъэхэр зэрагъэцэкIэщтхэмкIэ Iофыгъохэм къащыуцугъэх. Министрэм къызэриIуагъэмкIэ, Урысые Федерацием и Президент и Указзэу «Къэралыгъо социальнэ политикэр пхырыщыгъэнымкIэ Iофтхьабзэхэм яхьылIагъ» зыфиIорэр гъэцэкIэгъэным тегъэпсыхьагъэу социальнэ фэIо-фашIэхэм ягъэцэкIэнкIэ, культурэмкIэ, псауныгъэм икъэухъумэнкIэ ыкIи гъэсэныгъэмкIэ лэжьапкIэр шъолъырым игурыт лэжьапкIэ чэзыу-чэзыоу щылъыкIагъэхьащт. ТхьакIущынэ Аслъанрэ Долэ Долэтбыйрэ ащкIэ ищыкIэгъэ мылъкур къызхагъэкIыщт лъэныкъохэм ахэплъагъэх.

Адыгеим и ЛIышъхьэ АР-м экономикэ хэхъоныгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ иминистрэу ЛIыхэсэ Махьмудэ зыIокIэм индустриальнэ паркхэр республикэм зэрэщызэхащэщтхэм тегущыIагъэх. Кощхьэблэ районым индустриальнэ парк ыкIи Мыекъопэ районым зекIон-рекреационнэ парк ащызэхэщэгъэнхэм тегъэпсыхьагъэу инвестиционнэ чIыпIитIу агъэпсынэу рахъухьэ. ЛIыхэсэ Махьмудэ къызэриIуагъэмкIэ, индустриальнэ паркым фабэ къэзытыщт электростанциер, гъэучъыIэлъэ комбинатыр, гъэфэбапIэр, газым дэлэжьэщт заводыр щашIыщтых. ЗекIон-рекреационнэ паркыр зыфытегъэпсыхьэгъэщтыр бизнес цIыкIумрэ гурытымрэ ары. Анахьэу ащ къыдилъытэхэрэр хьакIэщ мыинхэр, кемпингхэр, ресторан цIыкIухэр ыкIи кафехэр зэрашIыщтхэмкIэ проектхэр ары. ЗэIухыгъэ Iахьзэхэлъ обществэу «Проектхэм апэIухьащт мылъкумкIэ Федеральнэ гупчэр» зыфиIорэм ащкIэ зэзэгъыныгъэ дашIыгъ.

Адыгеим мэкъу-мэщымкIэ иминистрэу Юрий Петровым республикэм и ЛIышъхьэ ащигъэгъозагъ бжыхьасэхэм язытет, гъэтхэ-губгъо IофшIэнхэм языфэгъэхьазырын зэрэкIорэм, техникэм непэкIэ изытет ыкIи чIыгъэшIухэу щыIэхэм.

Адыгеим икъушъхьэлъэ чIыпIэхэм зекIон Iофым хэхъоныгъэ зэращишIыщтым, федеральнэ программэу «Урысыем и Къыбл» зыфиIорэм тегъэпсыхьагъэу псэуалъэхэр зэрагъэпсыщтхэм, къэлэ койхэм ыкIи районхэм къэралыгъо фэIо-фашIэхэмкIэ гупчэхэр зэращызэхащэщтхэм атегущыIагъэх Адыгеим и ЛIышъхьэрэ АР-м и Премьер-министрэ зекIоным ихэхъоныгъэ иIофыгъохэмкIэ игуадзэу Владимир Петровымрэ зызэIокIэхэм.

Адыгэ Республикэм и ЛIышъхьэ ипресс-къулыкъу

Къыхахъорэм нахьи зыпэIухьэрэр нахьыб

Тыгъуасэ АР-м иминистрэхэм я Кабинет игъэкIотыгъэ зэхэсыгъоу иIагъэр зэрищагъ АР-м и ЛIышъхьэу ТхьакIущынэ Аслъан.

2013-рэ илъэсымкIэ республикэ бюджетым фэгъэхьыгъэ законым къыдилъытэхэрэр гъэцэкIагъэ зэрэхъущтхэм, хэбзэIахьэу ыкIи мыхэбзэIахьэу зэхэт бюджетхэм къахахъорэр нахьыбэ шIыгъэным фэшI зэшIохыгъэн фэе Iофтхьабзэхэм, къэралыгъо ыкIи муниципальнэ фэIо-фашIэхэр лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ зыгъэцэкIэрэ Гупчэм иIофхэм, нэмыкIхэм зэхэсыгъом щатегущыIагъэх. АР-м финанс IофхэмкIэ иминистрэу Долэ Долэтбый республикэ бюджетым фэгъэхьыгъэ законыр гъэцэкIагъэ зэрэхъущтымкIэ министрэхэм я Кабинет иунашъо ипроект нэIуасэ фишIыгъэх. Министерствэхэм, комитетхэм ыкIи чIыпIэ зыгъэIорышIэжьыпIэ къулыкъухэм бюджетым игъэцэкIэнкIэ пшъэрылъэу яIэхэр ащ къыщигъэнэфагъэх. ХэбзэIахьэу ыкIи мыхэбзэIахьэу зэхэт бюджетым къыхахъорэм къытегущыIэзэ, блэкIыгъэ илъэсым ар процент 105-кIэ гъэцэкIагъэ зэрэхъугъэр пстэумэ апэу къыхигъэщыгъ. Республикэ бюджетым ежь ихахъохэр пстэумкIи сомэ миллиарди 7-рэ миллион 688-м ехъу, ар сомэ миллиардрэ миллиони 165-кIэ, 2011-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, нахьыб. Арэу щытми, бюджет ахъщэр зыпэIухьан фаер илъэс къэс нахьыбэ, къыхахъорэр нахь макIэ зэрэхъурэр, дефицитыр сомэ миллион 443-м къызэрехъурэр къыIуагъ.

Джащ фэдэу зэхэсыгъом хэлажьэхэрэр игъэкIотыгъэу тегущыIагъэх къэралыгъо ыкIи муниципальнэ фэIо-фашIэхэр лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкIэ зыгъэцэкIэхэрэ Гупчэм (МФЦ) иIофшIэни. АР-м IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэхэмкIэ иминистрэ къызэриIуагъэмкIэ, мы илъэсым ащ фэдэу джыри райони 4-мэ, адрэ къанэхэрэм къыкIэлъыкIорэ илъэсхэм къащызэIуахын гухэлъ яI. Мыщ дэжьым республикэм и ЛIышъхьэ имырэзэныгъэхэр къыщыриIотыкIыгъэх. Гупчэхэр республикэм ирайонхэм къащызэIуахынхэу зэраIорэм нэмыкIыкIэ Iофыр ыпэкIэ зэрэлъамыгъэкIуатэрэр къыIуагъ, къызэIуахыгъахэу Мыекъуапэ дэтым IофшIэкIэ амал тэрэзхэр зэримыIэхэр, шапхъэхэм адимыштэу ар зэрашIыгъэр къыхигъэщыгъ.

— Гупчэр къызэIуохыкIэ Iофхэр зэшIохыгъэ хъухэрэп, — къыIуагъ ащ министрэм зыфигъазэзэ. — Ар къызщызэIупхыгъэ унэри пIыгъын фае, цIыфэу Iоф щызышIэхэрэми лэжьэпкIэ тэрэз яптын фае, къеуалIэхэрэм яфэIо-фашIэхэм ягъэцэкIэни икъу фэдизэу зэхэпщэн фае.

Гупчэу Мыекъуапэ дэтым щыкIагъэу иIэхэм ядэгъэзыжьын нахь къагъэпсынкIэнэу ащ фигъэпытагъ.

Нэужым зэхэсыгъом хэлажьэхэрэр къэлэгъэпсынымкIэ проектхэм ягъэхьазырын ишапхъэхэм зэхъокIыныгъэу афэхъугъэхэм атегущыIагъэх. Ахэм ащигъэгъозагъэх АР-м архитектурэмкIэ ыкIи къэлэгъэпсынымкIэ и Комитет ипащэу Ольга Баклановам. Ащ игущыIэ лъыпыдзагъэу, шапхъэхэм адимыштэхэу, цIыфхэм псэукIэ амал тэрэзхэр яIэнхэм пае ищыкIэгъэ пстэури къащыдэмылъытагъэу къатыбэу зэтет унэу Тэхъутэмыкъое районым щагъэуцугъэхэм Iофыгъоу къыздахьыгъэхэм атегущыIагъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм иятIокIэнэрэ плIырэ зэхэсыгъо 2013-рэ илъэсым мэзаем и 27-м щыIэщт.

Зэхэсыгъор зыхэплъэщт Iофыгъохэм мы къыкIэлъыкIохэрэр ахагъэхьагъэх: Адыгэ Республикэм изаконхэу «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан къулыкъу ехьылIагъ», «Адыгэ Республикэм и Конституционнэ Хьыкум ехьылIагъ», «Муниципальнэ образованием илIыкIо къулыкъу идепутатхэм яхэдзын ехьылIагъ», «Транспорт уцупIэ гъэнэфагъэм зэрэнагъэсыхэрэ, зэраIыгъыхэрэ, ащкIэ хъарджэу ашIыгъэхэм атефэрэ ахъщэр зэратырэ шIыкIэм ехьылIагъ», «УрыпсэунымкIэ ахъщэ анахь макIэу Адыгэ Республикэм щагъэнэфагъэм ехьылIагъ» зыфиIохэрэм зэхъокIыныгъэхэр афэшIыгъэнхэм афэгъэхьыгъэхэм» апэрэу ахэплъэгъэныр ыкIи нэмыкI Iофыгъохэр.

Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м зэхэсыгъохэр зыщызэхащэрэ Залышхоу хэтым сыхьатыр 11.00-м ащ иIофшIэн щырегъажьэ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ

ЛIыхъужъ гъогухэр тилъапIэх

Адыгеим иветеранхэм я Совет ыпкъ къикIэу мэзаем и 18-м зэхащэгъэ автопробегыр зыфэгъэхьыгъагъэр фашистыдзэхэр Адыгеим зырафыжьыгъэхэр илъэс 70-рэ зэрэхъугъэр ары. Ащ хэлэжьагъэх Хэгъэгу зэошхом ыкIи IофшIэным яветеранхэр, ДОСААФ-м иIофышIэхэм ащыщхэр, Мыекъопэ дзэ гарнизоным икъулыкъушIэхэр, кIэлэеджакIохэр, дзэ оркестрэр, нэмыкIхэри. Ахэм зэкIэми пшъэрылъэу яIагъэр анахь зэо пхъашэхэр зыщыкIогъэ чIыпIэхэу Теуцожь ыкIи Тэхъутэмыкъое районхэм арытхэм алъыIэсынхэр ары.

Мэзаем и 18-м пчэдыжьым сыхьатыр 9 мыхъузэ Мыекъуапэ имемориал ШъхьаIэ цIыфыбэ къыщызэрэугъоигъ. Мы чIыпIэм щашIыгъэ зэхахьэр къызэIуихыгъ республикэм иветеранхэм я Совет итхьаматэу, полковникэу Къоджэ Аслъан ыкIи гущыIэр ритыгъ Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхьаматэу Шъхьэлэхъо Аскэр. Ащ ыуж автопробегым хэлажьэхэрэр машинэхэм арытIысхьэхи, зэуж итхэу ябыракъхэр быбатэхэу ежьагъэх Пэнэжьыкъуае, етIанэ Хьалъэкъуае, Адыгэкъалэ, Щынджые, Тэхъутэмыкъуае, ахэм ауж Афыпсыпэ. Автомашинэ 25-р джащ тетэу гъогу техьагъэх. Пэнэжьыкъое къоджэ гупчэм ит мемориал зэгъэфагъэм апэ екIолIагъэх. Ащ къэгъагъэхэр кIэралъхьэхэ зэхъум дзэ оркестрэм гимнхэр къыригъэIуагъэх, дзэкIолIхэр тфэгъогогъо уагъэх. КъекIолIагъэхэр зы такъикъэ шъыгъуагъэх. Ащ ыуж Гъобэкъуае дэхьагъэх.

1943-рэ илъэсым имэзае иапэрэ мафэхэм Хьалъэкъуае пыир дэфыжьыгъэным фэгъэхьыгъэ заохэр тидзэхэм ашIыгъэх. Автопробегым хэтхэр къоджэ саугъэтым кIуагъэх, зы такъикъэ шъыгъуагъэх, саугъэтхэм къэгъэгъэ плъыжьхэр кIэралъхьагъэх.

Ащ ыуж купышхор Адыгэкъалэ дэхьагъ. Къэлэ гупчэм ит мемориал комплексым дэжь хьакIэхэм къащыпэгъокIыгъэх Адыгэкъалэ имэрэу Хьатэгъу Налбый зипэщэ IофышIэ купыр ыкIи ветеранхэр. ХьакIэхэм къэгъагъэхэр лъэгапIэм тет саугъэтым ылъапсэ кIэралъхьагъэх, щымыIэжьхэр агу къагъэкIыжьыгъ, яшIэжь агъэлъэпIагъ.

Нэужым зыдагъэзагъэр анахь зэошхохэр зыдэщыIэгъэхэ къуаджэу Щынджый. Мы чIыпIэм къызэсхэм, саугъэт пашъхьэм цIыфыбэ Iутыгъ. Ахэр ветераных, кIэлэегъаджэх, еджакIохэм ыкIи чылэм щыщхэу Мыекъуапэ дэсхэм ащыщых. Щынджыехэр хьакIэхэм къапэгъокIыгъэх. Зэхахьэм пэублэ псалъэ къыщишIыгъ Тэхъутэмыкъое районым иадминистрацие культурэмкIэ иотдел ипащэу Дыхъу Эммэ. Ар чылэм къэкIуагъэхэм къафэгушIуагъ, Щынджые фашист техакIохэр дафыжьхи шъхьафит зашIыжьыгъэр илъэс 70-рэ зэрэхъугъэм фэшI къафэкIогъэ хьакIэхэм «тхьашъуегъэпсэукIэ» къапэгъокIыгъ. Фэшъхьаф чылэхэм афэмыдэу мы къуаджэр 1943-рэ илъэсым икIымафэ хьазабышху зыхэфэгъагъэр. Къоджэ кIоцIым зэошхо дэтэу зэп ыкIи тIоп къызэзэрэхэкIыгъэр. Ар нэмыцхэм пытапIэкIэ къыхахыгъагъ. Унагъохэр яунэхэм къарафхи, ежьхэр арытIысхьагъэх. IашэхэмкIэ узэндыгъэхэу унэхэм къарыукIыхэу арысыгъэх. ТхьамэфитIум къыкIоцI чылэм пыир дафыжьыти, етIани къыгъэзэжьыщтыгъ. ТидзэкIолIхэр Щынджые шъхьафит шIыжьыгъэным мэфэ заулэрэ пылъыгъэх.

Автопробегым хэлажьэхэрэр Щынджые икIыхи, Тэхъутэмыкъуае кIуагъэх. Къуаджэм имемориал шъхьаIэ нэмыкI чылэхэм адэтхэм афэдэп. Саугъэт зэхэтхэр иных, щагур игъэкIотыгъ. Дахэуи къэшIыхьагъ. Мы чIыпIэм цIыф бэдэдэ къыщызэрэугъоигъ. Зэхахьэр Дыхъу Эммэ къызызэIуехым, Тэхъутэмыкъуае 1943-рэ илъэсым щыкIогъэ заом икъэбар кIэкIэу къызеIотэ нэуж гущыIэр ритыгъ район администрацием ипащэ игуадзэу Ярахмед Ярахмедовым. Ар къекIолIагъэхэм къафэгушIуагъ, Хэгъэгу зэошхом хэлэжьэгъэ нэбгыритIумэ — Мыекъуапэ щыщэу М.А. Богомоловымрэ Инэм щыпсэурэ ветеранэу А.М. Черникрэ рэзэныгъэ тхылъхэр ахъщэ тынхэр ягъусэу къафигъэшъошагъ.

Автопробегым хэтхэр Афыпсыпэ лъэныкъокIэ ежьагъэх. Мы шапсыгъэ къуаджэр 1943-рэ илъэсым мэзаем и 18-м тидзэхэм шъхьафит зашIыжьым ыуж ягъунэгъу чылэу Псэйтыкуи пыир дафыжьыгъ. Джащ тетэу Адыгеир шъхьафит ашIыжьыгъ.

Афыпсыпэ къоджэ гузэгум саугъэт инэу рагъэуцуагъэм зэошхом хэкIодагъэхэм алъэкъуацIэхэу тетхагъэхэм узяджэкIэ, нэбгырэ пчъагъэ хъурэ зэунэкъощхэр ахэолъагъох. Мыщ къыщызэрэугъоигъэхэм апашъхьэ къыщыгущыIагъ Къоджэ Аслъан. КъекIолIагъэхэм ар афэгушIуагъ ыкIи илъэс 70-кIэ узэкIэIэбэжьмэ мы чIыпIэхэм ащыкIогъэ зэо хьылъэхэм афэдэ тиныбжьыкIэхэм амылъэгъунэу, мамырныгъэ щыIакIэм тетэу тицIыфхэр рэхьатэу псэунхэу къафэлъэIуагъ.

Зэхахьэм къыщыгущыIагъэх контр-адмиралэу Тхьагъэпсэу Мэджыдэ ыкIи Афыпсыпэ къоджэ коим ипащэу КIакIыхъу Аслъан. Саугъэтым къэгъагъэхэр кIэралъхьэхэ зэхъум оркестрэмрэ жъогъотопымрэ амакъэхэр къэIугъэх.

Автопробегым хэтыгъэхэр зэкIэри рагъэблагъэхи ахьэкIагъэх.

ШЫМЫГЪЭХЪУ Мурат.
АР-м иветеранхэм я Совет ипресс-секретарь.

Сурэтыр автопробегым къыщытырахыгъ.

Къэбзэныгъэм имафэ зэхащэгъагъ

Мыекъопэ районым икъушъхьэ чIыпIэхэм ыкIи ипсэупIэхэм зэкIэми Iофтхьабзэу «Къэбзэныгъэм имэфэку» зыфиIорэр тыгъуасэ ащыкIуагъ.

Районым ипащэхэм къызэрэхагъэщыгъэмкIэ, кIымэфэужым чIыпIэ зэфэшъхьафхэм, анахьэу цIыфхэм зызщагъэпсэфыхэрэм, хэкIыр бэу ащыIэ хъугъэ.

Илъэс пчъагъэ хъугъэу Iофтхьабзэу «Къэбзэныгъэм имэфэку» зыфиIорэр, экологием имазэ, чIыопсым идэхагъэ къызыIотыкIырэ сурэтышIхэм язэнэкъокъухэр, нэмыкIхэри районым щызэхащэх.

Пшъэрылъ шъхьаIэу мы Iофтхьабзэм иIэр культурнэ, тарихъ ыкIи рекреационнэ псэуалъэхэу республикэм итхэр гъэкIэжьыгъэнхэм, укъэбзыгъэнхэм ныбжьыкIэхэр къыхэгъэлэжьэгъэнхэр ары.

Адыгеим икъушъхьэ чIыпIэхэм ядэхагъэ тыди щызэлъашIэ. Урысыем ишъолъыр зэфэшъхьафхэм къарыкIырэ зекIохэм мыщ зыщагъэпсэфы. ТичIыопс идэхагъэ, къушъхьэхэм ащыIэ жьы къабзэм, хьакIэм зэрифэшъуашэу зэрэпэгъокIыхэрэм цIыфхэр бэу къызыфащэх. Республикэр хьакIэхэм агу шIукIэ къинэжьыным ыкIи тапэкIи къагъэзэжьыным пае бысымхэм алъэкI къагъанэрэп.

ЦIыфхэм нахьыбэу зызщагъэпсэфырэ чIыпIэхэр санитарнэ шапхъэхэм адиштэным районым ипащэхэм мэхьанэшхо раты. Iофтхьабзэу «Къэбзэныгъэм имэфэку» зыфиIорэм къыдыхэлъытагъэу шъофхэм, псыхъо кIуапIэхэм, къушъхьэ гъогухэм, псыкъечъэхыпIэхэм, зекIоным ипсэуалъэхэм хэкIыр адащыгъ.

IофшIэкIо волонтерхэр ыкIи къулыкъушIэхэр районым ит псэупIипшIыми ащыIагъэх, ахэр аукъэбзыгъэх. Анахьэу анаIэ зытырагъэтыгъэхэр зекIохэр бэу къыздэкIохэрэ поселкэу Каменномостскэр, станицэу Дахъор, псыкъечъэхыпIэу Руфабго екIурэ гъогур, нэмыкIхэри.

(Тикорр.).

Уахътэм дештэ, гуIэтыпI

ПсэупIэу ПсышIуапэ щашIырэ спорткомплекс зэхэтыр псынкIэу къаIэты, фэдэ Краснодар краим итыщтэп.

Район гупчэм ишъофэу зэхэкIыхьэгъагъэр непэ къэпшIэжьыщтэп. Мыщ етIупщыгъэу псэолъэшIын Iофхэр щагъэцакIэх. Ахэр зы сыхьаткIи зэпагъэухэрэп, мафэ къэс псэолъэшIхэм ящыкIэгъэ псэолъапхъэхэр къафащэх.

— Псэолъэшхом ишIын нэбгырэ 60 фэдиз хэлажьэ, — къыIуагъ пшъэдэкIыжьэу ыхьырэмкIэ гъунэпкъэ гъэнэфагъэ зиIэ обществэу «Строй-Групп» зыфиIорэм псэолъэшIынымкIэ ипащэу Татьяна Панковам. — ЦIыфхэм сменитIоу Iоф ашIэ, ом изытет къызэIэмыхьэзэ, хэдгъэкIырэр тифедэ. Комплексыр мэзийкIэ къэтыухынэу пшъэрылъ зыфэтшIыжьыгъ. Ар псынкIэп, ау тигущыIэ къэдгъэшъыпкъэжьынэу сэгугъэ.

Комплексым ишIын пэIуагъэхьэрэ мылъкур федеральнэ гупчэм, шъолъырым ыкIи чIыпIэ администрацием ябюджетхэм къахэкIы.

ПсышIопэ районым ит я 4-рэ кIэлэцIыкIу спортивнэ еджапIэм ипащэу Хьатх Андзаури псэуалъэр зыщашIырэ чIыпIэм мафэ къэс къэкIо. Амалэу иIэмкIэ IэпыIэгъу афэхъу. Спорткомплексышхор къызаухыкIэ, ежьыр зипэщэ еджапIэр мыщ къахьыжьыщт, фаехэр зэкIэ мафэ къэс къакIохэзэ ашIыщт, ныбжьыкIэхэр спортым нахь пылъыщтых.

Комплексым спортзал инитIу хэтыщт, спорт лъэпкъ зэфэшъхьафхэм ахэм ащыпылъынхэ алъэкIыщт. А зы уахътэм залитIум нэбгырэ 200 фэдиз ачIэфэщт. Комплексым пэмычыжьэу теннис зыщешIэнхэ пчэгу, офисхэр, нэмыкI псэуалъэхэр зычIэтыщт унэхэр къыщашIыщтых.

НЫБЭ Анзор.

Шъон пытэхэр аращэщтыгъэх

Хэбзэгъэуцугъэу щыIэр аукъозэ шъон пытэхэр ыкIи тутынхэр зыныбжь имыкъугъэхэм аращэхэмэ зэрагъэшIэнэу къалэу Мыекъуапэ ипрокуратурэрэ АР-м хэгъэгу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ зыныбжь имыкъугъэхэмкIэ иотдел иинспекторхэмрэ зэгъусэхэу джырэблагъэ щапIэу республикэм итхэр ауплъэкIугъэх ыкIи хэукъоныгъэхэр къыхагъэщыгъэх.

Мыекъуапэ ипрокурор иIэпыIэгъу шъхьаIэу Екатерина Вологдинам къызэриIуагъэмкIэ, гъомылапхъэхэр зыщащэрэ тучанхэу станицэу Ханскэм ыкIи Мыекъуапэ адэтхэм шъон пытэхэр ыкIи тутынхэр зыныбжь имыкъугъэхэм аращагъэу уплъэкIунэу ашIыгъэхэм къагъэлъэгъуагъ. Нэужым къулыкъушIэхэм лъыплъэн Iофтхьабзэу зэхащагъэхэм яшIуагъэкIэ зыныбжь имыкъугъэхэм шъон пытэхэр ыкIи тутыныр зэпыу имыIэу къазэрэращэщтыгъэхэр агъэунэфын алъэкIыгъ. Ханскэм щыпсэурэ Iэтахъохэр еджапIэм икIыжьыхэ зыхъукIэ зыпари пэрыохъу къафэмыхъоу тучаным чIахьэхэшъ, зыфаехэм фэдиз шъони тутыни къычIахынхэ алъэкIы.

— УплъэкIунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, илъэс 14 — 17 зыныбжь Iэтахъохэм шъон пытэр ыкIи тутыныр къаращэщтыгъэх. Шапхъэу щыIэхэр зыукъогъэ тучантесхэр щэфакIохэм аныбжь кIэупчIэщтыгъэхэп, ау шъонхэр зэрыт бэшэрэбхэр къэмылъагъохэу чIахынхэу зыныбжь имыкъугъэхэм араIощтыгъэ, — къыIотагъ Мыекъуапэ ипрокурор иIэпыIэгъу шъхьаIэу Екатерина Вологдинам.

Къэлэ прокуратурэмрэ зыныбжь имыкъугъэхэм адэлэжьэрэ инспекторхэмрэ зэгъусэхэу хэбзэгъэуцугъэр зыукъогъэ сатыушIхэр къыхагъэщыгъэх, ахэм яIофшIэн къызэтырагъэуцуагъ. Ащ нэмыкIэу, УФ-м и Кодекс къызэрэдилъытэу, мы IофымкIэ лажьэ зиIэ тучантесхэми административнэ пшъэдэкIыжьхэр атыралъхьагъэх.

Шъон пытэхэр зыныбжь имыкъугъэхэм аращэнхэ зэрэфимытхэмкIэ административнэ хэбзэгъэуцугъэу щыIэм къызэрэдилъытэрэмкIэ, унэе сатыушIхэм тазырэу сомэ мини 100, юридическэ лъапсэ зиIэу лажьэхэрэм сомэ мин 300-м къыщегъэжьагъэу атыралъхьэ.

Прокуратурэм къызэрэщытаIуагъэмкIэ, мыщ фэдэ уплъэкIунхэр тапэкIи зэхащэхэзэ ашIыщтых.

КIАРЭ Фатим.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм лъэшэу гухэкI щыхъугъ Адыгэ Республикэм инароднэ тхакIоу, Урысые Федерацием культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу, журналэу «Зэкъошныгъэм» иредакторэу Кощбэе Пщымафэ Къарбэч ыкъор дунаим зэрехыжьыгъэр ыкIи ащ иунагъорэ иIахьылхэмрэ афэтхьаусыхэ.

ТЭЗЭ ЛЪЭУСТЭНБЫЙ КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭС 85-рэ ХЪУГЪЭ

Композиторыгъ, усэкIо-орэдыIуагъ, IэпэIэсагъ

Шэуджэн районым ит къоджэшхоу Хьакурынэхьаблэ адыгэ лъэпкъым идахэ языгъэIогъэ цIыф шIэгъуабэ къыдэкIыгъ. Ахэм шIэныгъэлэжьхэр, тхыдэIотэ Iазэхэр, усакIохэр, орэдусхэр, пщынэошхохэр, артистхэр, режиссерхэр ыкIи сэнэхьатыбэу щыIэмкIэ зыцIэ раIогъэ цIыфхэр, хэгъэгум пае зыпсэ емыблэжьыгъэ лIыхъужъхэр къахэкIыгъэх.

Сэ непэ зигугъу къэсшIыщтыр тилъэпкъ искусствэ хьалэлэу щылэжьэгъэ цIыфышIоу, адыгэ композиторэу, Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу, зимэкъэмэ дахэхэмкIэ цIыфыгумэ къарынэгъэ Тэзэ Лъэустэнбый КIако ыкъор ары. ЩыIагъэмэ, мэзаем ар къызыхъугъэр илъэс 85-рэ хъущтыгъ. Ауми илъэпкъ шIоу филэжьыгъэмкIэ, лъэпкъ искусствэм иIахь инэу хэлъымкIэ игугъу пшIыныр епэсыгъ, къылэжьыгъ.

Тэзэ Лъэустэнбый мэзаем и 3-м 1928-рэ илъэсым къуаджэу Хьакурынэхьаблэ къыщыхъугъ. Илъэс 11 нахьыбэ ыныбжьыгъэп мандолинэм ыкIи шыкIэпщынэм къаригъаIо зэхъум. Сэнаущыгъэ зыхэлъ кIалэр гъэсэныгъэм кIэхъопсыщтыгъ, чIэхьэгъагъ Адыгэ кIэлэегъэджэ училищым, ау заом иеджэн зэпигъэугъагъ. Зэоуж илъэсхэм Тазэм къоджэ культурэм изэтегъэпсыхьажьынкIэ зигъэзагъ, Шэуджэн районым культурэмкIэ и Унэ ипащэу илъэсыбэрэ Iоф ышIагъ. Лъэустэнбый икIэлэгъум къыщегъэжьагъэу орэдыр икIасэу, мэкъэ дахи иIэу щытыгъ. Ренэу ыгукIэ орэдыр игъусагъ, къыхэкIыгъ уахътэ Адыгэ къэралыгъо къэшъокIо-орэдыIо ансамблэм ихор орэд къыщиIоуи, ау ежь иорэдхэр ыбгъэ къыдэмыкIыфэ рэхьатыгъэп. ЛIыпкъым иуцогъагъ орэдхэр ыкIи орэдышъохэр хихыхэу Лъэустэнбый зырегъэажьэм. Ежь къыгъэшIагъэм нахьыбэр Тазэм икъуаджэ щигъэкIуагъ, къоджэ культурэр зыпкъ игъэуцогъэным, къэIэтыгъэным, зэлъягъэшIэгъэным Iофышхо адишIагъ. Илъэсыбэмэ къакIоцI Шэуджэн районым Iоф щишIагъ лъэпкъ фольклор ансамблэу «Нартшъау» зыфиIоу апэдэдэ зэхищэгъагъэм. Я 60 — 80-рэ илъэсхэм анахь чанэу Лъэустэнбый орэдхэр еусых, мэкъэмэ дахэхэр къегъотых. 1957-рэ илъэсым Москва адыгэ культурэм ыкIи искусствэм ямэфэкIэу щыкIуагъэм Тазэр чанэу хэлэжьагъ. Иорэдэу «Кушъэ орэд» зыфиIоу ХьэдэгъэлIэ Аскэр игущыIэхэм арылъыр ащ къыщаIуагъ. Илъэсыбэмэ къакIоцI композиторэу Тэзэ Лъэустэнбый итворчествэ зиштагъ, произведение пшIы пчъагъэхэр ытхыгъ. Анахь зэрэзэлъашIагъэхэм ащыщых иорэдхэу: «Убыххэр», «ХьакIуцу зэпырыкIыпIэр», «Шъулъэгъу», нэмыкIхэри. Лъэустэнбый IэпэIэсэгъэ ин хэлъэу лъэпкъ Iэмэ-псымэхэми зыфэе орэдыр ыкIи мэкъамэхэр къаригъаIощтыгъэх. Джары мы Iэмэ-псымэхэм атегъэпсыхьэгъэ музыкэ произведениехэр ытхынхэр зыкIыфызэшIокIыгъэр. Фортепианэм пае пьесэу «ГукъэкIыжьхэр» ыкIи шыкIэпщынэм, фортепианэм апае «НыбжьыкIэгъур» зыфиIохэрэр ытхыгъэх. Тэзэ Лъэустэнбый кIэлэцIыкIухэм апае орэд 20 фэдиз ытхыгъ.

Тазэм зэхищэгъэ фольклор ансамблэу «Нартшъаор» Москва щыIагъ, иконцертхэр Чайковскэм и Концерт зал ыкIи Кремлым къыщитыгъэх. А зэкIэ зыпшъэ ифагъэр къоджэ композиторэу, усакIоу, шыкIэпщынэо ыкIи орэдыIо IэпэIасэу Тэзэ Лъэустэнбый ары. Ащ имузыкэ Болгарием ыкIи Венгрием щядэIугъэх.

Тазэм Iоф зыдишIэгъэ лъэпкъ орэдхэу фольклор ансамблэу зипэщагъэм къыIоштыгъэхэр тетэу фирмэу «Мелодием» пластинкэ къыдигъэкIыгъ. УсэкIо зэфэшъхьафхэм — МэщбашIэм, ЯхъулIэм, ХьэдэгъалIэм Iоф зэрадишIагъэм нэмыкIэу Лъэустэнбый ежь-ежьырэу гущыIэхэри, орэдышъори зыфишIыгъэ орэдыбэ ыусыгъ. Ахэм ащыщых «Адыгэхэм яорэд», «Шъукъетэгъэблагъэ хьакIэу», «Шэуджэн Мос», нэмыкIхэри.

Культурэм изыкъегъэIэтын иIахьышIоу хилъхьагъэм пае, адыгэ лъэпкъ творчествэр ягъэшIэгъэным IофышхоУ дилэжьыгъэм ыкIи ежь ышъхьэкIэ искусствэм хэхъо инэу фишIыгъэм апае, 1997-рэ илъэсым Тазэм щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиIорэр епэсыгъэ дэдэу къыфагъэшъошагъ.

Икъуаджэу Хьакурынэхьаблэ орэд мэкъэмэ дэхабэр дэзыгъэIукIыгъэу, адыгэ лъэпкъ орэдыжъхэр Адыгеим имызакъоу, Урысыеми, Москваи анэзыгъэсыгъэу Тэзэ Лъэустэнбый тилъэпкъ искусствэ лъэгъо дахэ пхырищыгъ ыкIи къытыринагъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

БЫЛЫМХЪУНЫР

Хэхъоныгъэхэр ашIых

Адыгэ Республикэм мэкъумэщымкIэ и Министерствэ пчъэгъэ зэгъэпшэнхэу къытыхэрэм къызэрагъэлъагъорэмкIэ, Кощхьэблэ районым ибылымахъохэм 2012-рэ илъэсым IофшIагъэу щыряIэхэм уагъэрэзэнэу щыт. 2011-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, ахэм гъэрекIо былымпIашъэу яIэхэм япчъагъэ 9194-м нагъэсыгъ, щэ къэзытырэ чэмхэм ахагъэхъуагъэр 36-рэ. Ащ дакIоу чэм телъытэу районым щэу къыщахьыжьыгъэр илъэсэу икIыгъэм килограмм 2364-м лъыкIагъэхьагъ, ыпэрэ илъэсым а пчъагъэр зэрэхъущтыгъэм килограмм 1264-рэ хагъэхъоныр афызэшIокIыгъ. Ар гъэхъэгъэ цIыкIоп, ау республикэм былымхъунымкIэ ирайон пэрытэу Красногвардейскэм ащкIэ кIэхьанхэм джыри бэкIэ пэчыжьэх. БылымхъунымкIэ IофшIагъэу яIэхэм ахагъэхъоным фэзыщэщтхэ амалхэр районым иIэха?

— ИIэх, — еIо а упчIэм джэуап къыритыжьызэ Кощхьэблэ районым мэкъу-мэщымкIэ игъэIорышIапIэ ипащэу Сэмэгу Заур. — Нафэу зэрэщытымкIэ, джынэс щэм икъэхьыжьын районымкIэ анахь пылъыгъэхэр унэе унэгъо хъызмэтшIапIэхэр арых. Фермер хъызмэтшIапIэхэм къащырэ чэмэу яIагъэр мэкIагъэ. Джы а Iофым зэхъокIыныгъэхэр фэхъухэу ригъэжьагъ. МэкъумэщышIэ-фермер хъызмэтшIапIэхэм джы ахэтых чэм 50 ыкIи ащ ехъу зиIэхэр. Мары, гущыIэм пае, Натырбые къоджэ псэупIэм щыщ фермерэу Мэрэтыкъо Казбек щэ къызкIахырэ чэм пчъагъэу иIэр 150-м къыригъэхъугъ. Къуаджэу Фэдз щыщ фермерэу Мамыжъ Амэрбый чэм 50-м ехъу ыIыгъ. Кощхьаблэ щыпсэурэ ЕмыкI Аслъан мы илъэсым чэм 200-м ехъу къыщэфынэу рихъухьагъ. Ахэм яIофхэр тэрэзэу зэпыфэхэмэ, щэу районым къыщытхьыжьыщтым хэпшIыкIэу къыхэхъоным тыщэгугъы.

ЗыцIэ къыриIогъэ фермерхэм яIэх былымхэр зыщаIыгъыщтхэ псэуалъэхэу апэрэмкIэ ящыкIэгъэщтхэр. Ахэм рахъухьэ джырэ тилъэхъанэ щэ къэзытырэ былымхъуным игъэкIотыгъэу щагъэфедэрэ шIыкIакIэм техьанхэу. Ащ фэшI программэу «Унэгъо ферм» зыфиIорэм къэралыгъо IэпыIэгъу къаритыщт. А программэм тетэу фермерэу ЕмыкI Аслъан 2012-рэ илъэсым сомэ миллиони 10 къаIихыгъ, чэмхэр зыщиIыгъыщтхэ псэолъэ тегъэпсыхьагъэ ащкIэ ыгъэпсыщт, щэ къызкIихыщт былым лъэпкъышIухэри ыщэфыщтых. Джащ фэдэу былым Iусхэр зэригъэхьазырыщт оборудование, ичэмхэм ахигъэхъощтхэр, псэуалъэу ыгъэфедэхэрэм джырэ лъэхъэнэ техникэу ащигъэфедэщтыр къырищэфынхэм фэшI фермерэу Мамыжъ Амэрбый ахъщэ IэпыIэгъу къаIихынэу рихъухьагъ.

Къуаджэу Блащэпсынэ щыщ фермерхэу Шыщэ Махьмудэрэ БрантI Зауррэ былым лъэпкъышIухэр игъорыгъозэ къызIэкIагъахьэх. Ахэм икIыгъэ илъэсым фермер IофшIэным фежьэхэрэм къаратырэ къэралыгъо IэпыIэгъум фэдэ къаIахыгъ. АщкIэ Iусхэу, оборудованиеу ящыкIэгъэщтхэр къащэфынхэшъ, астраханскэ былым лъэпкъэу лыр бэу къэзытырэм фэдэ ахъунэу къызIэкIагъэхьащт.

БылымпIашъэхэм адакIоу мэлэу ыкIи щагубзыоу районым щахъухэрэм шIуагъэу къафихьырэми хагъахъо. Шъыпкъэ, тызыхэт илъэсым икъихьагъум мэл мин 18,2-м фэдиз хьазыр яIагъ, ау ахэм япчъагъэ икIыгъэ илъэсым ыкIэм къыщыкIэгъагъ. Ар къызхэкIыгъагъэр жъы хъугъэ мэлхэм ащыщхэр зэращагъэхэр ары. Мы илъэсым ищылэ ыкIи имэзэе мазэхэм мэлхэр къызэлъылъфагъэхэшъ, пчъагъэм хэпшIыкIэу къыхэхъо. Мэлхэр зыхъухэ зышIоигъо унагъохэм япчъагъи нахьыбэ мэхъушъ, ащи шIогъэ гъэнэфагъэ къытынэу щэгугъых. Мары фермерэу Зыхьэ Аминэ программэу «Унэгъо ферм» зыфиIорэм къыхиубытэу ахъщэ IэпыIэгъу къаIихи, техникэу ищыкIэгъэщтыр ыщэфыгъэу астраханскэ мэл лъэпкъышIухэм яхъун фежьагъ.

Щагубзыухэм яхъун районым анахьэу щыпылъхэр унэе унэгъо хъызмэтым фэгъэзагъэхэр арых. ИкIыгъэ илъэсым къыкIоцI щагубзыоу районым щахъугъэр процента 10-кIэ нахьыбэ хъугъэ.

Мэлхэмрэ щагубзыухэмрэ зыхъухэрэм лыми кIэнкIэми яIугъэкIынкIэ гумэкIыгъо яIэп. Ахэм бэшIагъэу апылъхэм янахьыбэм щэфэкIо гъэнэфагъэхэр яIэхэ хъугъэ. Анахь къин зылъэгъухэрэр щэр къэзыхьыжьхэрэр арых. Фермерхэм ящэ джынэс IузыгъэкIыщтыгъэхэр щэф-щэжьым пылъхэр арых. Тызыхэт илъэсым икъихьагъум а лъэныкъомкIи хэкIыпIэ яIэ хъугъэ. Районым щэ заводэу щагъэпсыгъэм Iоф ышIэу ригъэжьагъэшъ, щэр къэзыхьыжьыхэрэм зы килограммым пае сомэ 16 къаретых, ар осэ цIыкIоп. Ащ къыхэкIэу къоджэ псэупIэхэу районым иIэхэу щэм икъэхьыжьын дэгъоу фермерхэмрэ унагъохэмрэ зыщапылъхэм зэIукIэхэр ащызэхащэхи, зэкIэ щэр районым къинэн фаеу унашъо ащашIыгъ. Ащ къыхэкIэу заводыкIэм щэр IэкIэзыгъахьэхэрэм япчъагъэ хэхъо зэпыт.

Щэм икъэхьыжьын фэгъэзагъэхэм ар федэкъэкIуапIэу алъытэ хъугъэ. Илъэс зытIущкIэ узэкIэIэбэжьмэ щэ литрэр соми 6 — 7-кIэ IуагъэкIыщтыгъэмэ, ащ къыхэкIэу чэмэу яIэхэр ащэжьыщтыгъэхэмэ, джы ящэ уасэу иIэр фэдитIум ехъукIэ нахьыбэ хъугъэшъ, ащ пылъхэм федэ къафехьы. Былымхъуным анахь федэ хэзыхьхэрэр лэжьыгъэ зэфэшъхьафхэр къызщагъэкIыщтхэ жъокIупIэ чIыгухэр зиIэ фермерхэр арых. Тызыхэт уахътэм бжыхьасэхэм къатырэ лэжьыгъэ килограммым соми 8-м нэс ыуасэмэ, ахэр былымхъунымкIэ зыгъэфедэхэрэм щэмрэ лымрэ защэкIэ, федэу къафихьырэм хэпшIыкIэу хэхъо.

— МэкIэ-макIэзэ тирайон унэе унэгъо хъызмэтым ычIыпIэ былымэхъо фермэ нахь инхэр гъэпсыгъэнхэм щыпэхьэх, — еIо Сэмэгу Заур. — Мы илъэсым тифермер хъызмэтшIэпIи 5 къэралыгъо IэпыIэгъу къаратыным тегъэпсыхьэгъэ программэу «Унэгъо ферм» зыфиIорэм хэлажьэхэмэ ашIоигъоу лъэIу тхылъхэр къатыгъэх. Ахэм ахъщэ IэпыIэгъоу къаратыщтымкIэ былымэхъо комплекс тегъэпсыхьагъэхэр, Iус гъэхьазырыпIэ цеххэр агъэпсыхэ, былым лъэпкъышIухэр ащэфыхэ ашIоигъу. Ащ къыхэкIэу а фермер хъызмэтшIапIэхэм лъэхъаным диштэрэ фермэхэр агъэпсынхэшъ, апэкIэ лъыкIотэнхэ алъэкIыщт. Джащ фэдэхэр лъапсэ афэхъущтых лыр ыкIи щэр районым нахьыбэу къыщыхьыжьыгъэнхэм, IофшIэпIакIэхэр щыIэхэ шIыгъэным, район бюджетым ахъщэу къихьэрэм хэхъоным.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ Хьаджэрэтбый.

АДЫГЭ ХАСЭМ ИIОФЫГЪОХЭР

Лъыхъорэм шIыкIэ къегъоты

Хы ШIуцIэ Iушъом Iут адыгэ къуаджэхэм къащыхъугъэхэу Мыекъуапэ щыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм я Адыгэ Хасэ зэхащагъ. ПэшIорыгъэшъ зэIукIэгъухэм ауж зэфэхысыжьхэр ашIыхи, Тхьагъушъэ Айдэмыр тхьаматэу хадзыгъ.

Тиреспубликэ и Адыгэ Хасэ кIэщакIо фэхъуи, къуаджэхэм, къалэхэм ячIыпIэ Адыгэ хасэхэр зэхащэхэу фежьагъэх. Адыгэ Хасэм игъэцэкIэкIо куп ыцIэкIэ Нэгъуцу Аслъан Iофым фагъэзагъ. Ащ къызэрэтиIуагъэу, Адэмые, Кощхьаблэ, Тэхъутэмыкъуае, нэмыкI къуаджэхэм ащыщхэу Мыекъуапэ дэсхэм я Адыгэ хасэхэм дэгъоу Iоф ашIэ. Хасэхэм яшIуагъэкIэ ежьхэри нахьышIоу зэрэшIагъэх, лъэпкъ шIэжьым пылъых, Сирием къикIыжьыгъэ тилъэпкъэгъухэм IэпыIэгъу афэхъух, шIушIэ Iофыгъохэр зэрахьэх.

Шапсыгъэ къуаджэмэ къарыкIыгъэхэм я Адыгэ Хасэ исовет хадзыгъэх Тхьагъушъэ Айдэмыр, Ушъухо Дамир, Хьагъур Аскэр, Шыжъ Хьамед, Хэшх ШIалихьэ.

— Хы ШIуцIэ Iушъом къикIыгъэ тилъэпкъэгъуи 100 фэдиз Мыекъуапэ дэс, — еIо Шыжъ Хьамедэ. — ТиныбжьыкIэхэр нахьыбэрэ зэIудгъэкIэщтых, студентхэр тинэплъэгъу идгъэтыщтых, адыгабзэм изэгъэшIэн Iоф дэтшIэщт. Шапсыгъэхэм я Адыгэ Хасэ итхьаматэр КIакIыхьу Мэджыд, республикэ Адыгэ Хасэм ипащэр Бэгъушъэ Адам. ЯIорэ яшIэрэ зэхэлъэу ахэр зэдэлажьэх. Амалэу тиIэм елъытыгъэу тэри тишIуагъэ къэдгъэкIощт. Зэхэщэн Iофыгъохэм тапылъэу IэпыIэгъу къытфэхъугъэхэ Бэгъушъэ Адам, Нэгъуцу Долэт, Чэмышъо Гъазый, Хъунэго Чэтибэ, Нэгъуцу Аслъан, нэмыкIхэм тафэраз.

Шапсыгъэ къуаджэхэм къарыкIыгъэхэм я Адыгэ Хасэ исовет студентитIу джыри хагъахьэ ашIоигъу. Iофэу ашIэщтхэр рахъухьанхэм фэшI мы мэфэ благъэхэм зэIукIэгъу яIэщт.

Сурэтым итхэр: **зэхэщэн Iофыгъомэ ахэлэжьагъэхэр.**

НЭХЭЕ АСЛЪАН ЫНЫБЖЬ ИЛЪЭС 70-рэ ЗЭРЭХЪУРЭМ ИПЭГЪОКI

Гъунэгъум уигъэлъэпIэныр гуапэ

Урысыем, Адыгеим, Къэрэщэе-Щэрджэсым янароднэ артистэу, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдыIо-къэшъокIо ансамблэу «Ислъамыем» ихудожественнэ пащэу, композиторэу Нэхэе Аслъан ыныбжь илъэс 70-рэ зэрэхъурэм фэгъэхьыгъэ пчыхьэзэхахьэ Краснодар щыкIуагъ.

Лъэпкъ зэфэшъхьафхэр зыхэлэжьэгъэ зэхахьэм Урысыем, Украинэм, Адыгеим янароднэ артистэу, Пшызэ къэралыгъо академическэ къэзэкъ хорым ихудожественнэ пащэу, композиторэу Виктор Захарченкэм пэублэ гущыIэ къыщишIыгъ. Нэхэе Аслъан иныбджэгъушIоу зэрэщытым, Iоф зэрэзэдашIэрэм, искусствэм ипIуныгъэ мэхьанэ хэпшIыкIыу зэрэхэхьуагъэм В. Захарченкэм иеплъыкIэхэр къариIолIагъэх. Культурэмрэ искусствэмрэкIэ Пшызэ университетым ипректорэу Николай Шадюк зэхахьэм шIуфэс псалъэ къыщишIыгъ. Ащ зэрэхигъэунэфыкIыгъэу, А. Нэхаим къыухыгъэ еджапIэм непэ ар иректор. Университетым ишIэныгъэлэжьхэм ясовет иунашъокIэ «Профессор гъэшIуагъ» зыфиIорэ щытхъуцIэр Нэхэе Аслъан къыфаусыгъ.

Адыгэ Республикэм и Официальнэ лIыкIоу Краснодар краим ипащэ дэжь щыIэ Трэхъо Тимур, Краснодар краим икомпозиторхэм я Союз итхьаматэу Владимир Чернявскэр, нэмыкIхэри Нэхэе Аслъан къыфэгушIуагъэх, шIухьафтынхэр къыфашIыгъэх.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо орэдыIо-къэшъокIо ансамблэу «Ислъамыем» къытыгъэ концертышхом композиторэу Нэхэе Аслъан зэригъэфэгъэ лъэпкъ мэкъамэхэр щыжъынчыгъэх, адыгэ къашъохэр тиартистхэм къашIыгъэх.

Композиторэу Нэхэе Аслъан гъунэгъу краим икъэлэ шъхьаIэ щагъэлъэпIагъ, щытхъур фаIуагъ. А. Нэхаим иIофшIагъэ фэгъэхьыгъэ зэхахьэхэр ткъош республикэхэм, Краснодар краим, тикъуаджэхэм ащыкIощтых.

Сурэтым итыр: **«Ислъамыем» иартистхэр.**

ИСКУССТВЭМ ИЦIЫФХЭР

Къытфыщинагъэр лъыдгъэкIотэн

Адыгэ къэралыгъо университетым шIэныгъэмкIэ итхылъеджапIэ тыгъуасэ Iэнэ хъураеу щыIагъэм ти-музыкальнэ искусствэ къыгъэбаигъ. Адыгэхэр зыщыпсэурэ хэгъэгухэм, Урысыем ишъолъырхэм ащызэлъашIэрэ пщынаоу Лъэцэрыкъо Кимэ ыныбжь илъэс 70-рэ зэрэхъугъэм, иIофшIагъэ зэхахьэр афэгъэхьыгъагъ.

Урысыем культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу, АР-м искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшхоу, Адыгэ къэралыгъо университетым искусствэхэмкIэ иинститут идиректорэу, профессорэу Наталья Чепниян Iэнэ хъураем щыхигъэунэфыкIыгъэм куоу угегъэгупшысэ. Лъэцэрыкъо Кимэ пщынэ зэфэшъхьафхэмкIэ мэкъамэхэр къыригъаIощтыгъэх. Артистхэм пщынэмкIэ къадежьыущтыгъэ къодыеп. ИнэплъэгъукIэ, ынапцэхэмкIэ, игульытэкIэ, ипкъынэ-лынэхэмкIэ орэдыр къадиIощтыгъ. Кимэ адыгэ пщынэр мыкIодыным пылъыгъ,тхылъхэр къыдигъэкIыгъэх, игумэкIхэр тиреспубликэ иIэшъхьэтетмэ алъигъэIэсыщтыгъэх.

Н. Чепниян зэрэхигъэунэфыкIыгъэу, институтым адыгэ пщынаоу ауждэрэ илъэсхэм щеджэрэр макIэ, рагъэджэщтхэм алъэхъух. **ИскусствэхэмкIэ институтым пщынаохэм яансамблэ щызэхащэн алъэкIыщтба? Iофыр зэрэлъыкIуатэрэр тинэплъэгъу идгъэтыщт.** Тилъэпкъ музыкальнэ искусствэ хэхъоныгъэхэр ышIынхэм фэшI фольклорым къыщегъэжьагъэу егъэджэныр зэрэзэхащэщтым Iэнэ хъураем щытегущыIагъэх.

Лъэцэрыкъо Кимэ ищыIэныгъэ гъогу щыгъуазэхэр, студентхэр зэхахьэм хэлэжьагъэх. Алла Соколовам, ЕмыкI Нурджан, Пашътэ Мадинэ, Светлана Хватовам, Екатерина Пановам, нэмыкIхэм яеплъыкIэхэр, язэфэхьысыжьхэр щыIэныгъэм къыхэхыгъэх. Кимэ иIофшIагъэ лъагъэкIуатэ зэрашIоигъор тигуапэ. ЕхъулIэ Аслъанчэрый, Хьатикъое Адам, Шъхьаплъэкъо ГъучIыпс, нэмыкIхэу К. Лъэцэрыкъор дэгъоу зышIэщтыгъэхэм къаIуатэрэр тхыль шъхьаф шIыгъэу къыхэутыгъэныр нахьышIу. Кимэ гукIэгъу зыхэлъ цIыфышIу къодыягъэп. Еджэнэу фэмыепэ студентыр гъогу тырищэн ылъэкIыщтыгъ. 1986-рэ илъэсым апэрэу Тыркуем кIогъагъэ, лъэпкъ гупшысэу IэкIыб хэгъэгум къырихыгъэр бэмэ университет афэхъугъ.

Кимэ ишъхьэгъусэу Зурэ зэхахьэм зэрэхэлэжьагъэм къыхэтхыгъэр зэдгъэпшэщтыр тшIэрэп. Инэплъэгъу закъокIэ къыбдэгущыIэ, умышIэщтыгъэр къыплъегъэIэсы. Кимэ ишэн-зекIокIэшIухэр Зурэ гукIэ ыштагъэх, цIыфмэ апкъырегъахьэх. Зэхахьэм сурэтэу къыщагъэлъэгъуагъэхэр, къэбарэу щызэхэтхыгъэр тщыгъупшэщтхэп.

Сурэтыр зэхахьэм къыщытырахыгъ.

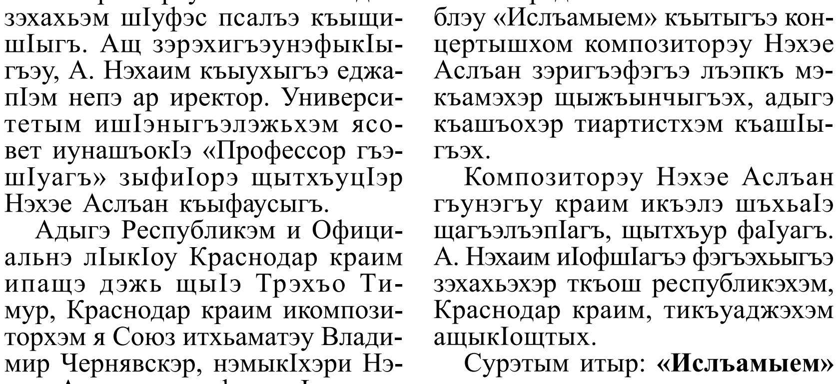

НэкIубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЕМТIЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаIэр
ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр
МЭЩЛIЭКЪО Саид

ПшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр
НЭПШIЭКЪУЙ Заур

Редакциер зыдэщыIэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаIэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэр-пшъэдэкIыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлъыIэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIорышIапI, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Пчъагъэр 4276
Индексхэр 52161 52162
Зак. 479

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00